

תכנית הכשרה לרפרנטים להתמודדות
עם התנהגות מאתגרת הכוללת שימוש
וחשיפה לאלימות ותחושת שייכות
חברתית בקרב אנשים עם מש"ה

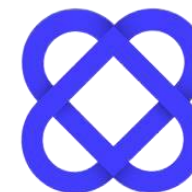
דצמבר 2024

המכללה האקדמית
תל-חי
למדע, סביבה וחברה

קרן
שלום
מאפשרת • מחברת • אחרת

משרד הרווחה
והביטחון
החברתי

מטרת המפגש

- מהי התנהגות מאתגרת הכוללת אלימות פיזית ומילולית
- רקע על התערבות אוניברסלית
- הקדמה על חשיבות ההכשרה
- הסבר על תכנית ההכשרה

- חגית בוכריס, מנהלת תחום תוכניות ייחודיות, השרות להערכה והכרה, אגף להערכה, הכרה ותכניות, מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- רחל סרי, מנהלת תחום מפעלים מוגנים, שירות בוגרים ומזדקנים, אגף קהילה, מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי
- ד"ר נירית קרני וייזר, ראש המסלול לאוכלוסיות מיוחדות וחינוך מיוחד, המכללה האקדמית תל חי
- עומרי בינג, עובד סוציאלי, מרצה בחוג לעבודה סוציאלית אוניברסיטת תל אביב
- תמנע גבאי מרקביץ, מנהלת פיתוח מקצועי, קרן שלם
- שרון גנות, מנהלת ידע ומחקר, קרן שלם

מהי התנהגות מאתגרת הכוללת אלימות פיזית ומילולית

התנהגות מאתגרת מתייחסת להתנהגויות חריגות מבחינת התרבות המקובלת, משכן ותדירותן, הגורמות לסיכון ממשי לביטחון האדם (Garrity et al., 2019; Sokolova, 2018).

התנהגויות מאתגרות כוללות תוקפנות מילולית ופיזית כגון: קללות, איומים, מכות, נשיכות ועוד. התנהגות הרסנית כגון זריקת ושבירת חפצים. פגיעה עצמית כגון: נשיכה עצמית, חיתוך עצמי ועוד.

בנוסף, התנהגויות אחרות שעשויות לגרום לפגיעה באדם ובסביבתו כגון: אכילת דברים שאינם אכילים, בריחות, התערטלות בציבור (Emerson & Einfeld, 2011). בתוכנית ההכשרה ובמחקר שהיא חלק ממנו, נתמקד באלימות מילולית ופיזית.

אטיולוגיה של התנהגות מאתגרת ICF

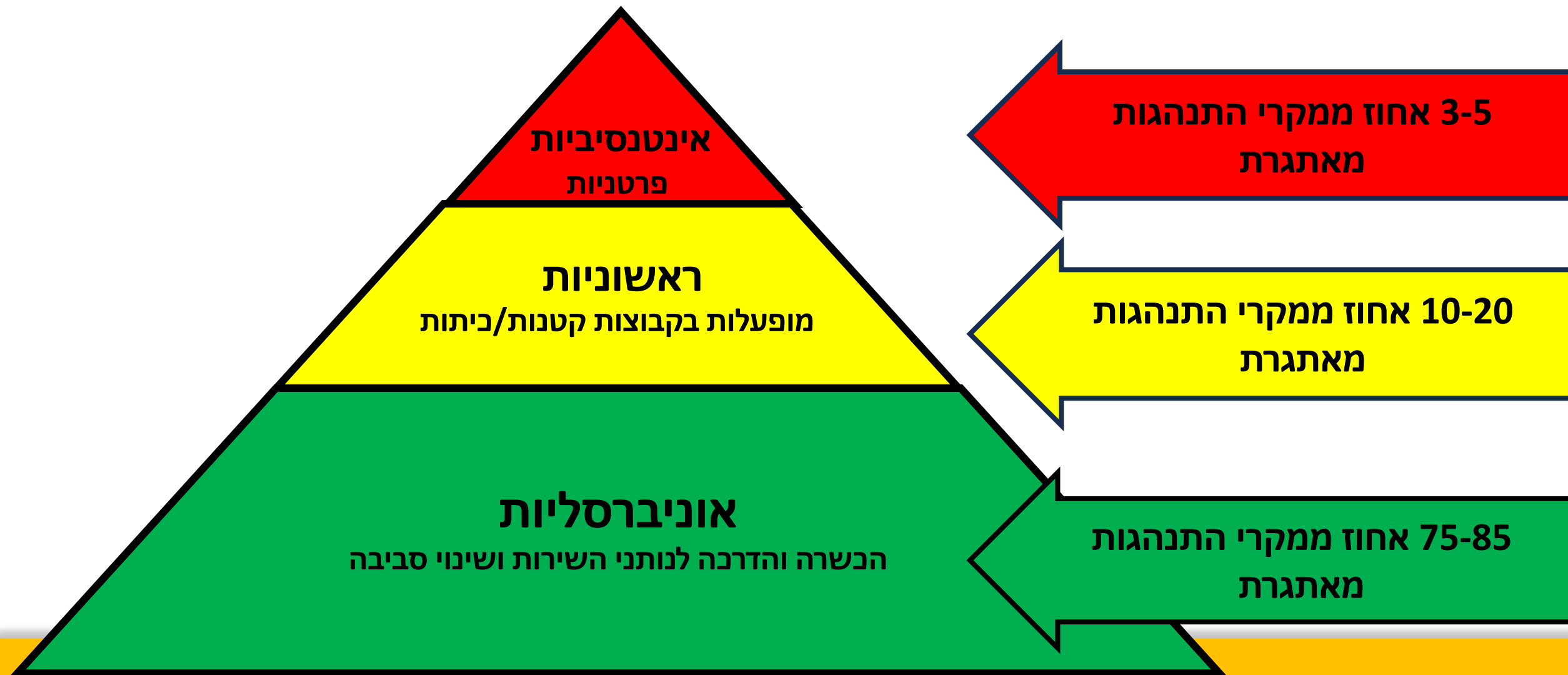

מדוע לעסוק באלימות מילולית?

- אנשים עם מש"ה נאלצים להתמודד עם אלימות מילולית לעיתים קרובות.
- אלימות זו מופנית כלפיהם מגורמים רבים : עמיתים במקומות העבודה, חברים במסגרות הדיור, בני משפחה וגם אנשים זרים בקהילה בהם הם חיים.
- מחקרים בעולם מעידים שאנשים עם מש"ה חווים את תופעת האלימות המילולית באופן דומה לכלל האוכלוסייה.
- כמו כן המחקרים מראים שיש חוסר בידע ובהבנה הקיימים לגבי מהי אלימות מילולית ומהם מרכיביה.
- אלימות מילולית היא תופעה נפוצה שהפכה להיות חלק בלתי נפרד מהשפה היומיומית, יש לה השלכות הרסניות שעלולות לגרום לנזק נפשי לטווח הארוך. לעיתים אף יותר מאלימות פיזית!

רקע על התערבות אוניברסלית

(Fox, & Hemmeter., 2014; Toper et al., 2021)

חשיבות ההכשרה

- התוכנית נועדה לסייע לעוסקים בתמיכה בבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, לספק מרחב שיאפשר לאנשים עם מש"ה לממש את זכותם לחיים בעלי משמעות ולאוטונומיה אישית ע"פ עקרונות שירות מכוון אדם.
- להעלות מודעות וידע של אנשי המקצוע להתמודדות עם התנהגות מאתגרת הכוללת שימוש וחשיפה לאלימות בקרב אנשים עם מגבלות שכלית התפתחותית ולהגברת תחושת השייכות החברתית שלהם (שימוש בתדריך שנמצא באתר הקרן).
- להכשיר אנשי מקצוע להובלה והטמעה של תכנית התערבות (שתיפרש על פני שלושה חודשים בליווי צמוד), אשר נועדה לסייע לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהתמודדות עם האלימות המופנית כלפיהם או שלהם. הרפרנט ירכוש את היכולת להקנות את הידע ולהדריך את המסגרות בנושאים האלה.
- קבלת תעודה מטעם המכללה האקדמית תל חי בשיתוף עם קרן שלום ומשרד הרווחה.

הכשרה להתמודדות עם התנהגות מאתגרת – שינוי בשלושה מוקדים

מבנה תכנית ההכשרה

מפגשי הלמידה יתפרסו על פני חודשיים.
בין מפגש למפגש המשתתפים יתבקשו לבצע משימות קצרות
ההכשרה תהיה בעלות של 150 ש"ח "דמי רצינות"

- מפגש למידה ראשון – 2 ש"ש באופן מקוון
- מפגש למידה שני – 2 ש"ש באופן מקוון
- מפגש למידה שלישי – 5 ש"ש באופן פרונטלי
- הדרכה על הפרקטיקום – 6 מפגשי הדרכה קבוצתיים של 1.5 ש"ש באופן מקוון
- תינתן הדרכה פרטנית על פי הצורך.

תכנית ההתערבות:

- תכלול 12 מפגשים בני שעה אחת לשבוע במשך 3 חודשים באופן פרונטלי
הפעלת תכנית התערבות תתבצע במסגרת אליה משתייך הרפרנט. (פרטים בשקף הבא)

מבנה הפרקטיקום – תכנית ההתערבות

- 12 מפגשים שיתפרשו על פני שלושה חודשים שיתבצעו פרונטלית במסגרת בה יבחר הרפרנט
- מפגש אחת שבוע למשך שעה.
- מנחי התכנית יקבלו הדרכה וליווי לאורך העברתה בסה"כ של 6 מפגשים
- בעת הצורך יקבלו גם ליווי פרטני

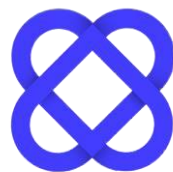
במהלך המפגשים משתתפי התכנית יידונו באמצעות מודל "מעגל ההפנמה", בנושאים המתייחסים להתנהגות מאתגרת הכוללת אלימות פיזית ומילולית, לאפיונים, להשלכות, לאופני התמודדות שלהם ולהשתייכות חברתית.

תכנית ההתערבות תבוסס על המארז של אלימות מילולית הקיים באתר קרן שלום. (פרטים בהמשך).

קרן
שזם

מאפשרת • מחברת • אחרת

משרד הרווחה
והביטחון
החברתי

המכללה האקדמית
תל-חי

למדע, סביבה וחברה

